

Sygn. akt III Ca 15/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik (spr.)

Sędzia SO Anna Hajda

Sędzia SR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2017 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko M. P. (P.)

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 4 listopada 2016 r., sygn. akt I C 723/16

oddala apelację.

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska SSO Tomasz Pawlik SSO Anna Hajda

Sygn. akt III Ca 15/17

UZASADNIENIE

Powód wniósł o ustalenie, że pozwany jest zobowiązany do płacenia mu z tytułu czynszu za dzierżawę nieruchomości opisanej w księdze wieczystej (...) (działki nr (...)) kwoty po 1000 zł rocznie poczynając od 2016 do 2017 r., płatne w rocznych ratach do 30 września każdego roku z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki, a nadto, że pozwany zobowiązany jest do zwrotu powodowi podatku gruntowego w kwocie 213 zł za rok 2016 i 426 zł za rok 2017.

W pozwie z 15 czerwca 2016 r. powołał się na umowę dzierżawy z 2004 roku zawartą do 2024 roku pomiędzy E. B. (1) a pozwanym, gdzie czynsz za cały dzierżawiony obszar o pow. 3.1145 ha ustalono jako równowartość 600 kg żyta. Powód wskazał jednocześnie, że jest następcą prawnym E. B. (1) i pismem z 11.04.2016 roku wypowiedział umowę dzierżawy ze skutkiem na 31.08.2017 roku oraz zaproponował stawkę czynszu za lata 2016 – 2017 w kwocie 1230 zł, uznając, że stawka wynikająca z umowy ma charakter symboliczny. Z tak ustalonym czynszem pozwany nie zgodził się.

W ocenie Sądu Rejonowego, pozwany nie ustosunkował się do twierdzeń pozwu i mimo prawidłowego zawiadomienia nie stawił się na termin rozprawy, co obligowało Sąd do wydania wyroku zaocznego. W związku z powyższym Sąd Rejonowy poczynił ustalenia faktycznie przyjmując za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych

przytoczonych w pozwie, albowiem w ocenie Sądu I instancji przytoczone okoliczności nie budziły uzasadnionych wątpliwości (art. 339 § 2 kpc). Jednocześnie zauważył, że domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda, o którym mowa w art. 339 § 2 kpc dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Wobec tego, że działanie art. 339 § 2 kpc nie rozciąga się na dziedzinę prawa materialnego, obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę w warunkach zaoczności jest rozważenie, czy w świetle przepisów prawa materialnego twierdzenie strony powodowej uzasadniają uwzględnienie żądania

W wyniku tak przeprowadzonego postępowania Sąd Rejonowy, zaskarżonym wyrokiem zaocznym oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 16.11.2004 roku E. B. (2) jako wdzierżawiający zawarł z pozwanym i S. P. umowę dzierżawy działek położonych w R. nr (...) KW (...) o pow. 2.9640 na okres do 15.11.2014 roku. Ustalono roczny termin wypowiedzenia. Czynnosc ustalono na 600 kg żyta rocznie. W 2012 roku zmieniono umowę w ten sposób, że wydłużono czas jej trwania do 16.11.2024 r., który to aneks jako dzierżawca podpisał pozwany. Pismem z dnia 11.04.2016 r. pełnomocnik powoda wypowiedział pozwanemu i S. P. ww. umowę ze skutkiem na 31.08.2017 roku. W piśmie zarzucił, że czynsz jest rażąco niski i przedstawił propozycję aby za rok 2016 i 2017 zapłacono na jego rzecz 1230 zł tytułem czynszu, a nadto podatek rolny. W piśmie z 13.06.2016 r. M. P. nie wyraził zgody na zaproponowaną podwyżkę czynszu.

Na bazie powyższych ustaleń Sąd I ocenił, że powód nie ma interesu prawnego do wytoczenia powództwa na zasadzie art.189 k.p.c.. Wyjaśnił, że interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Nie ma przy tym interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych. Zasada ta opiera się na założeniach, że, po pierwsze wydanie wyroku zasądającego możliwe jest, jeżeli także ustalona zostanie legitymacja czynna powoda oraz po drugie, że wyrok tylko ustalający istnienie stosunku prawnego nie zapewni ostatecznej ochrony prawnej, ponieważ nie jest - w przeciwieństwie do wyroków zasądających - wykonalny na drodze egzekucji sądowej. Powołał się na liczne orzeczenia Sądu Najwyższego i innych sądów oraz zgodne poglądy doktryny prawa.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdził trzeba, że powód nie wykazał przesłanek dochodzenia roszczenia w trybie art. 189 k.p.c. Brzmienie art. 189 k.p.c. wyklucza ustalenie faktu bądź stanu faktycznego, a taki charakter ma żądanie powoda dotyczące ustalenia wysokości czynszu i podatku rolnego. Tak określonego żądania nie można zakwalifikować jako pozwu o ustalenie prawa lub stosunku prawnego. Brak też interesu prawnego powoda skoro z datą wymagalności będzie mógł w drodze powództwa o zapłatę dochodzić roszczeń z tytułu czynszu i podatku, w którym to postępowaniu będzie mógł podnosić argumenty przemawiające za żądaniem kwot jakie wskazał w pozwie.

Abstrahując od powyższego wskazał, że podane przez powoda kwoty są niewykazane co do ich wysokości, powód nie wyjaśnił na jakiej podstawie domaga się wskazanej w pozwie kwoty czynszu, co było celowe, zwłaszcza przy uwzględnieniu faktu, że pozwany jeszcze przed wniesieniem powództwa stanowczo sprzeciwił się zaproponowanej stawce.

Od opisanego wyroku apelację wniósł powód, który domagał się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa do kwoty 1013 zł i zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Skarżący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 339 § 1 i 2 k.p.c. poprzez pominięcie, że przytoczone w pozwie okoliczności nie budzą wątpliwości. Podniósł też, że wbrew ocenie Sądu I instancji powód miał interes prawny w ustaleniu, a ustalenie to zapewni mu ochronę interesów i zapewni definitywne zakończenie sporu, co miało uzasadniać zarzut obrazy art.189 k.p.c.. Niezależnie od tego twierdził, że w sprawie znajdowała zastosowanie regulacja z art.358¹ k.c.. W uzasadnieniu apelacja powoływał się na okoliczność, że pozwany w części uregulował należność, co było podstawą ograniczenia powództwa.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji. W odpowiedzi na apelację podniósł, że pozew i wezwanie na rozprawę zostały skierowane na niewłaściwy adres w R. zamiast w R.. Jednocześnie potwierdził wskazane w pozwie okoliczności, sprzeciwiając się żądaniu obciążenia go czynszem i opłatami, co do których brak postanowień umownych.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Sąd Rejonowy naruszył przepisy dotyczące wydawania wyroków zaocznych, gdyż pozwanemu nie doręczono prawidłowo odpisu pozwu i zawiadomienia o rozprawie. Tym niemniej w postępowaniu odwoławczym pozwany nie domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i zajął w sprawie merytoryczne stanowisko, domagając się oceny zasadności powództwa w oparciu o stan faktyczny ustalony na podstawie twierdzeń pozwu. W tej sytuacji, gdy nieważność postępowania przed Sądem Rejonowym nie dotyczyła skarżącego, nie było podstaw do brania jej przez Sąd Okręgowy pod uwagę z urzędu.

Nie doszło natomiast do naruszenia art.339 § 1 i 2 k.p.c. w sposób, w jaki prezentuje to apelujący. Sąd Rejonowy nie przeprowadził bowiem postępowania dowodowego i przyjął za prawdziwe twierdzenia pozwu, które nie budziły jego wątpliwości. Dokonane w ten sposób ustalenia potwierdził w postępowaniu odwoławczym pozwany. Rację ma też Sąd I instancji, że działanie art. 339 § 2 kpc nie rozciąga się na dziedzinę prawa materialnego a obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę jest rozważenie, czy w świetle przepisów prawa materialnego twierdzenie strony powodowej uzasadniają uwzględnienie żądania

Wbrew stanowisku apelującego trafna jest ocena Sądu I instancji, że powód nie miał interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie wysokości czynszu dzierżawnego i obowiązku ponoszenia przez pozwanego podatku rolnego. Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. nie zachodzi bowiem wtedy, gdy osoba zainteresowana może w innej drodze, np. w procesie o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaracyjnym, osiągnąć w pełni ochronę swych praw. W rozpatrywanej sprawie powód ma niewątpliwie możliwość uzyskania dalej idącej ochrony prawnej, np. w drodze wytoczenia powództwa o zapłatę, a ewentualny wyrok w kształcie żądanym przez skarżącego, nie nadawałby się do egzekucji.

Przytoczona przez skarżącego, jako zarzut apelacji, nowa podstawa powództwa z art.358¹ § 3 k.c. (w apelacji wskazano omyłko § i), nie przystaje do okoliczności wskazanych w pozwie sporządzonym przez profesjonalnego pełnomocnika, gdzie mowa jedynie o symbolicznej (niskiej) wielkości czynszu. Przepis art.358¹ § 3 k.c. dotyczy bowiem istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza, a na taką zmianę powód się nie powoływał, zwłaszcza, że w umowie czynsz określono na podstawie klauzuli waloryzacyjnej (równowartość określonej ilości żyta).

Z tych wszystkich względów, gdy apelacja okazała się bezzasadna, na podstawie art.385 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

SSR (del.) Maryla Majewska-Lewandowska SSO Tomasz Pawlik (spr.) SSO Anna Hajda